

NATIONAL **TENDER** DAY

16.10.2025

18de editie

HET TOONAANGEVENDE EVENT ROND OVERHEIDSOPDRACHTEN IN BELGIË

www.ebp.be - seminars@ebp.be

ONTDEK ONZE OPLEIDINGSAGENDA 2025

Schrijf u in en geniet
van -20% met de code

NTD25VIPCLIENT

Opleidingen op maat

Heeft u een specifieke behoefte?

Of het nu gaat om het verdiepen van één onderwerp of het uitwerken van een volledig traject, onze experts ontwikkelen samen met u een opleiding die 100% is afgestemd op uw doelstellingen en uw professionele realiteit.

Contacteer ons vandaag nog:

nikita.cols@ebp.be

EBP bedankt u voor uw deelname
op de 18de editie van het National Tender Day

www.ebp.be - seminars@ebp.be

Tender Law

Verwaarloosbare posten

De minimis non curat praetor...?

Yannick Ottoy, Senior Consultant

Het onderzoek naar abnormale prijzen

- Wat is een abnormale prijs?
- Overweging 108 bij RL 2014/25/EU: “Inschrijvingen die abnormaal laag worden bevonden in verhouding tot de werken, leveringen of diensten.”
- Raad van State: “Abnormale lage prijzen zijn prijzen waarmee een inschrijver een lager prijsvoorstel doet dan wat economisch voor hem en voor de markt mogelijk is.”
- Hof van Justitie: “Het abnormaal lage karakter van een inschrijving moet worden beoordeeld in vergelijking met de desbetreffende prestatie. Aldus kan de aanbestedende dienst, teneinde een eerlijke mededinging te verzekeren, bij het onderzoek van de vraag of een inschrijving abnormaal laag is, rekening houden met alle gegevens die relevant zijn voor die prestatie.”

Het onderzoek naar abnormale prijzen

- Federale Omzendbrief / Charter ‘Strijd tegen sociale dumping in het kader van overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten’: “Een normale prijs is een prijs die de ondernemer toelaat om na aftrek van al zijn kosten een redelijke winstmarge over te houden.”
 - Let op: RvS 8 juni 2021, nr. 250.818 en RvS 25 juni 2021, nr. 251.071
 - *“Dat inschrijvers steeds verplicht zouden zijn om in een winstmarge te voorzien, kan voorts niet worden afgeleid uit artikel 36 het koninklijk besluit plaatsing speciale sectoren. Die bepaling heeft immers slechts betrekking op de verplichte verdeling van algemene en financiële kosten en winst over de onderscheiden posten in verhouding tot hun belangrijkheid. Terecht wijst de eerste tussenkomende partij erop dat het een maatregel betreft om front loading tegen te gaan.”*

Het prijs- en kostenonderzoek

- Het algemeen onderzoek
 - Artikel 84 van de wet:
 - *De aanbestedende overheid voert een prijzen- of kostenonderzoek uit op de ingediende offertes, overeenkomstig de door de Koning te bepalen nadere regels. De Koning kan in uitzonderingen voorzien op het prijzen of kostenonderzoek voor de door Hem te bepalen opdrachten. Op haar verzoek verstrekken de inschrijvers tijdens de plaatsingsprocedure alle nodige inlichtingen om dit onderzoek mogelijk te maken.*

Het prijs- en kostenonderzoek

- Het algemeen onderzoek
 - Art. 35 KB Plaatsing (klassieke sectoren)
 - *De aanbestedende overheid onderwerpt de ingediende offertes aan een prijs-of kostenonderzoek. Daartoe kan de aanbestedende overheid, overeenkomstig artikel 84, tweede lid, van de wet, de inschrijvers verzoeken alle nodige inlichtingen te verstrekken.*
 - Art. 43 KB Plaatsing (speciale sectoren)
 - *De aanbestedende entiteit onderwerpt de ingediende offertes aan een prijs-of kostenonderzoek. Daartoe kan de aanbestedende entiteit, overeenkomstig artikel 84, tweede lid, van de wet, samen gelezen met artikel 153, 3°, van de wet, de inschrijvers verzoeken alle nodige inlichtingen te verstrekken*

Het prijs- en kostenonderzoek

- Het bijzonder onderzoek
 - Art. 36 KB Plaatsing (klassieke sectoren)
 - § 1. Indien uit het prijs- of kostenonderzoek overeenkomstig artikel 35 blijkt dat er prijzen of kosten worden aangeboden die abnormaal laag of hoog lijken, voert de aanbestedende overheid een bevraging van deze laatste uit. Wanneer gebruik wordt gemaakt van de mededingingsprocedure met onderhandeling, de vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking en de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking, wordt de bevraging uitgevoerd op de laatst ingediende offertes. Dit belet niet dat de aanbestedende overheid deze bevraging reeds kan verrichten in een vroeger stadium van de procedure.

Het prijs- en kostenonderzoek

- Het bijzonder onderzoek
 - Art. 36 Plaatsing (klassieke sectoren)
 - § 2. Bij de prijzen- KB of kostenbevraging verzoekt de aanbestedende overheid de inschrijver om de nodige schriftelijke verantwoording over de samenstelling van de abnormaal geachte prijs of kost te verstrekken binnen een termijn van twaalf dagen, tenzij de uitnodiging een langere termijn bepaalt. Wanneer echter gebruik wordt gemaakt van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking, kan de aanbestedende overheid, mits uitdrukkelijk gemotiveerde bepaling in de opdrachtdocumenten, in een kortere termijn voorzien.

Het prijs- en kostenonderzoek

- Het bijzonder onderzoek

- Art. 36 Plaatsing (klassieke sectoren)

De verantwoording houdt met name verband met :

1° de doelmatigheid van het bouwproces, van het productieproces van de producten of van de dienstverlening;

2° de gekozen technische oplossingen of de uitzonderlijk gunstige omstandigheden waarvan de inschrijver kan profiteren bij de uitvoering van de werken, de levering van de producten of het verlenen van de diensten;

3° de originaliteit van de door de inschrijver aangeboden werken, producten of diensten;

4° de eventuele ontvangst van rechtmatig toegekende overheidssteun door de inschrijver.

Het prijs- en kostenonderzoek

- Het bijzonder onderzoek
 - Art. 36 Plaatsing (klassieke sectoren)
 - In het kader van de in het eerste lid bedoelde prijzen- of kostenbevraging verzoekt de aanbestedende overheid de inschrijver om de schriftelijke verantwoordingen over te maken inzake de eerbiediging van de verplichtingen bedoeld in artikel 7, eerste lid, van de wet, die van toepassing zijn in de domeinen van het sociaal, arbeids- en milieurecht, met inbegrip van de verplichtingen die van toepassing zijn op het vlak van welzijn, lonen en sociale zekerheid.

De aanbestedende overheid is er echter niet toe gehouden om verantwoordingen te vragen voor prijzen voor verwaarloosbare posten.

Zo nodig ondervraagt de aanbestedende overheid de inschrijver opnieuw. Dit gebeurt schriftelijk. In dit geval kan de termijn van twaalf dagen worden ingekort.

Het prijs- en kostenonderzoek

- Het bijzonder onderzoek
 - Art. 36 Plaatsing (klassieke sectoren)
 - §3. De aanbestedende overheid beoordeelt de ontvangen verantwoordingen en :
 - 1° stelt ofwel vast dat het bedrag van een of meer niet-verwaarloosbare posten een abnormaal karakter vertoont en weert de offerte omwille van de substantiële onregelmatigheid waarmee deze behept is;
 - 2° ofwel, stelt vast dat het totale offertebedrag een abnormaal karakter vertoont en weert de offerte omwille van de substantiële onregelmatigheid waarmee deze behept is;
 - 3° ofwel, motiveert in de gunningsbeslissing dat het totale offertebedrag geen abnormaal karakter vertoont.

Het prijs- en kostenonderzoek

- Het bijzonder onderzoek
 - Art. 36 Plaatsing (klassieke sectoren)
 - De aanbestedende overheid wijst de offerte eveneens af wanneer zij heeft vastgesteld dat het totale offertebedrag abnormaal laag is omdat de offerte niet voldoet aan de in artikel 7, eerste lid, van de wet, bedoelde verplichtingen op het gebied van het milieu-, sociaal- of arbeidsrecht omwille van de substantiële onregelmatigheid waarmee deze behept is. Wanneer de offerte niet voldoet aan de verplichtingen op het gebied van het federaal sociaal- of het arbeidsrecht, deelt de aanbestedende overheid dit mee overeenkomstig paragraaf 5, tweede lid.
In het kader van beoordeling kan de aanbestedende overheid ook rekening houden met inlichtingen die niet afkomstig zijn van de inschrijver. Deze gegevens worden voorgelegd aan de inschrijver teneinde hem de kans te geven hierop te reageren.

Het prijs- en kostenonderzoek

- Het bijzonder onderzoek
 - Art. 36 Plaatsing (klassieke sectoren)
 - Wanneer een aanbestedende overheid vaststelt dat een offerte abnormaal laag lijkt ten gevolge van door de inschrijver verkregen overheidssteun, kan de offerte alleen op die grond worden afgewezen na overleg met de inschrijver en deze niet binnen een door de aanbestedende overheid gestelde toereikende termijn kan aantonen dat de betrokken steun verenigbaar is met de interne markt, in de zin van artikel 107 van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie. Wanneer de aanbestedende overheid in een dergelijke situatie een offerte afwijst, deelt zij dit mee overeenkomstig paragraaf 5, derde lid. Onderhavig lid is enkel van toepassing voor de opdrachten waarvan het geraamd bedrag gelijk is aan of hoger dan de drempels voor de Europese bekendmaking.

Het prijs- en kostenonderzoek

- Het bijzonder onderzoek
 - Art. 36 Plaatsing (klassieke sectoren)
 - §4. Als bij een opdracht voor werken of voor een opdracht voor diensten in een fraudegevoelige sector, geplaatst bij openbare of niet-openbare procedure de economisch meest voordelige offerte enkel geëvalueerd wordt op basis van de prijs, en voor zover minstens vier offertes in aanmerking genomen werden overeenkomstig de derde en vierde leden, voert de aanbestedende overheid een prijzen- of kostenbevraging uit overeenkomstig de paragrafen 2 en 3, voor elke offerte waarvan het totale offertebedrag minstens vijftien procent onder het gemiddelde bedrag van de door de inschrijvers ingediende offertes ligt. Hetzelfde geldt voor de opdrachten voor werken en voor de opdrachten voor diensten in een fraudegevoelige sector, geplaatst bij openbare of niet-openbare procedure wanneer de economisch meest voordelige offerte geëvalueerd wordt op basis van de beste prijs-kwaliteitsverhouding waarbij het prijscriterium ten minste vijftig procent uitmaakt van het totaal gewicht van de gunningscriteria. In dit laatste geval kan de aanbestedende overheid echter in de opdrachtdocumenten een hoger percentage voorzien dan vijftien procent.

Het prijs- en kostenonderzoek

- Het bijzonder onderzoek
 - Art. 36 Plaatsing (klassieke sectoren)
 - Het gemiddelde van de bedragen wordt als volgt berekend :
 - 1° indien het aantal offertes gelijk is aan of groter dan zeven, door zowel de laagste offerte uit te sluiten als de hoogste offertes die samen een vierde van het aantal ingediende offertes vormen. Indien dit aantal niet deelbaar is door vier, wordt het vierde naar de hogere eenheid afgerond;
 - 2° indien het aantal offertes lager ligt dan zeven, door de laagste en de hoogste offerte uit te sluiten.
- De berekening van het gemiddelde van de bedragen is gebaseerd op alle offertes van de geselecteerde inschrijvers. Wat de openbare procedure betreft mag deze berekening eveneens gebeuren op basis van de offertes van de voorlopig geselecteerde inschrijvers overeenkomstig artikel 75. In het kader van deze berekening kan de aanbestedende overheid echter beslissen om geen rekening te houden met de manifest onregelmatige offertes.

Het prijs- en kostenonderzoek

- Het bijzonder onderzoek
 - Art. 36 Plaatsing (klassieke sectoren)
 - De opdrachtdocumenten kunnen deze paragraaf toepasselijk maken voor opdrachten voor leveringen of opdrachten voor andere diensten dan deze bedoeld in artikel 2, 13°, geplaatst bij openbare of niet-openbare procedure en waarbij de economisch meest voordelige offerte enkel geëvalueerd wordt op basis van de prijs.

Het prijs- en kostenonderzoek

- Het bijzonder onderzoek
 - Art. 36 Plaatsing (klassieke sectoren)
 - § 5. Wanneer de offerte in het kader van een overheidsopdracht voor werken, leveringen of diensten wordt geweerd op basis van een abnormale prijs dan wel kost, deelt de aanbestedende overheid dat onverwijld mee aan de Auditeur-generaal van de Belgische Mededingingsautoriteit. Deze mededeling bevat minstens de volgende inlichtingen : de identificatiegegevens van de betreffende inschrijvers, het voorwerp van de opdracht, alsook de abnormaal hoge of lage prijs dan wel kost.
Wanneer de offerte in het kader van een overheidsopdracht voor werken, leveringen of diensten wordt geweerd omwille van de vaststelling dat deze abnormaal laag is omdat zij niet voldoet aan de in artikel 7, eerste lid, van de wet, bedoelde verplichtingen op het gebied van het federaal sociaal- of het arbeidsrecht, deelt de aanbestedende overheid dit onverwijld mee aan de Sociale inlichtingen- en opsporingsdienst, met opgave van de in het eerste lid bedoelde inlichtingen.

Het prijs- en kostenonderzoek

- Het bijzonder onderzoek
 - Art. 36 Plaatsing (klassieke sectoren)
 - Wanneer de offerte in het kader van een overheidsopdracht voor werken, leveringen of diensten wordt geweerd omwille van de vaststelling dat deze abnormaal laag is ingevolge niet met de interne markt verenigbare overheidssteun, stelt de aanbestedende overheid de Europese Commissie daarvan onverwijld in kennis. Een kopij van deze kennisgeving wordt eveneens onverwijld doorgestuurd naar het in artikel 163, § 2, van de wet, bedoelde aanspreekpunt.

Wanneer een offerte in het kader van een overheidsopdracht voor werken wordt geweerd op basis van een abnormaal lage prijs dan wel kost, wordt ook de Commissie voor de erkenning van aannemers onverwijld daarvan op de hoogte gebracht.

Het prijs- en kostenonderzoek

- Het bijzonder onderzoek
 - Art. 36 Plaatsing (klassieke sectoren)
 - § 6. Behoudens andersluidende bepaling in de opdrachtdocumenten is het onderhavige artikel niet toepasselijk op de mededingingsprocedure met onderhandeling, noch op de vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking, noch op de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking, voor zover het een opdracht voor leveringen of diensten betreft waarvan de geraamde waarde lager is dan de drempels voor de Europese bekendmaking dan wel een opdracht voor werken waarvan de geraamde waarde lager is dan 500.000 euro.
 - Art. 43 Plaatsing (speciale sectoren)

Wat zijn verwaarloosbare posten

- Geen wettelijke definitie van verwaarloosbare posten
 - Verslag aan de Koning stelt:
 - *[...]Er kan immers van worden uitgegaan dat deze geen invloed zullen hebben gezien hun verwaarloosbare aard. In het geval waarin de aanbestedende overheid ondanks alles toch zou overgaan tot bevraging van de prijzen voor verwaarloosbare posten, bij opdrachten bijvoorbeeld die meerdere abnormaal geachte prijzen in verwaarloosbare posten bevatten, en na onderzoek zou blijken dat de abnormaal bevonden prijzen van de verwaarloosbare posten heel beperkt in aantal zijn, kan de offerte toch nog beschouwd worden als zijnde regelmatig. Inderdaad is in de derde paragraaf verduidelijkt dat de offerte slechts geweerd wordt in twee hypothesen : omwille van het abnormaal karakter van het totale offertebedrag en/of vanwege een abnormaal karakter bij een of meerdere niet-verwaarloosbare posten. Er werd geen gevolg gegeven worden aan de opmerking van de Raad van State om in het verslag aan de Koning praktijkvoorbeelden op te geven. Het al dan niet verwaarloosbare karakter van een bepaalde post moet altijd beoordeeld worden in het kader van de betrokken overheidsopdracht.*
 - RvS 26 juli 2019, nr. 245.243; RvS 28 januari 2025, nr. 262.149 en RvS 14 augustus 2025, nr. 264.014;

Wat zijn verwaarloosbare posten

- Het verwaarloosbaar karakter van een post kan bepaald worden aan de hand van:
 - Mathematisch criterium. Vb. de prijzen die minder dan 0,5% van de gemiddelde prijs van alle ingediende offertes vertegenwoordigen;
 - Niet mathematische criteria:
 - Het niet cruciaal zijn van de aard van de post ten opzichte van het voorwerp van de opdracht;
 - Het forfaitaire of globale karakter van de post en het risico van verhoging van de in de meetstaat geplande hoeveelheden;
 - RvS 21 januari 2022, nr. 252.739
- Mooie toepassing in de zaak RvS 2 mei 2024, nr. 259.685
 - In eerste instantie werd de 1%-drempel toegepast – op basis van getrimd gemiddelde;
 - In tweede instantie ook onderzoek naar de posten die cruciaal of essentieel waren voor de uitvoering van de opdracht;

Wat zijn verwaarloosbare posten

- Vereist is dat de criteria zorgvuldig worden opgesteld en de perken van de redelijkheid niet te buiten gaan;
- Er is een aanzienlijke beoordelingsruimte bij het prijsonderzoek. Het is in beginsel toegelaten criteria te hanteren waarmee de aanbesteder screent naar abnormaliteiten, *“teneinde op een praktische en efficiënte wijze”* haar werkzaamheden bij het prijs- en kostenonderzoek te verrichten.
 - RvS 14 september 2022, nr. 254.485; RvS 25 januari 2024, nr. 258.595; RvS 16 mei 2024, nr. 259.752
 - In de marge hiervan: *“Vanuit het oogpunt van het op een praktische en efficiënte wijze voeren van het prijsonderzoek kan de Raad van State, wat de door de verwerende partij gehanteerde voorwaarden om een prijsverantwoording te vragen betreft, begrip opbrengen voor het gegeven dat slechts prijsverduidelijking werd gevraagd aan de inschrijvers die op de eerste en de tweede plaats gerangschikt stonden.”* – RvS 16 mei 2024, nr. 259.752

Wat zijn verwaarloosbare posten

- Of nog: *“Het lijkt op het eerste gezicht evenwel niet de ratio legis van het onderzoek naar abnormale prijzen te zijn dat de aanbestedende overheid een prijzenonderzoek uitvoert op offertes die volgens haar toch in geen geval voor gunning in aanmerking komen, bijvoorbeeld omdat de prijszetting ervan te hoog is, [...]”* – RvS 26 juni 2020, nr. 247.932

De drempel(s) en parameter(s)

- Past men een procentuele drempel toe (vb. 1%) om de verwaarloosbare van de niet verwaarloosbare posten te onderscheiden, dan doet men dit op basis van de gemiddelde prijzen, en niet per offerte. Door een procentuele drempel per offerte toe te passen, worden in de feiten verschillende drempels toegepast, wat een ongelijkheid impliceert.
 - RvS 13 december 2018, nr. 243.217 en RvS 16 mei 2019, nr. 244.492
- Een 'getrimd' gemiddelde, waarbij de hoogste en de laagste offerte uit de berekening gehouden, neutraliseert buitensporigheden.
 - RvS 15 maart 2022, nr. 253.218

De drempel(s) en parameter(s)

- Het is mogelijk meerdere drempels toe te passen:
 - Bijvoorbeeld voor post met gewicht van 2,5% op gemiddelde offerteprijs: afwijking van 25% toegelaten – post met gewicht van 5% op gemiddelde offerteprijs: afwijking van 15% toegelaten - RvS 27 juni 2025, nr. 263.795
 - Bijvoorbeeld posten met gewicht van meer dan 1% op raming en data uit Mediaan-databank: afwijking van 30% voor lage prijzen en afwijking van 50% voor hoge prijzen – RvS 14 september 2022, nr. 254.485

De drempel(s) en parameter(s)

- Aanvaardbaar zijn mathematische criteria zoals 1% van de gemiddelde totaalprijs van de offertes;
 - Enfin, la jurisprudence n° 245.222 du 23 juillet 2019 du Conseil d'Etat arrête que la Circulaire n° 44-0-08-02 de la Région wallonne du 14 juillet 2008 constitue un bon indicateur du caractère négligeable des postes anormaux. Or, selon cette Circulaire “il est acceptable de ne pas examiner l'anormalité éventuelle du prix de postes dont le montant représente, individuellement, moins de 1% du montant total de l'offre, sauf sérieuse;
 - RvS 5 april 2019, nr. 244.193 en RvS 14 augustus 2019, nr. 245.302

De drempel(s) en parameter(s)

- Niet aanvaardbaar zijn de (mathematische) criteria die een post vergelijken met een deel van de offerte;
 - RvS 12 april 2022, nr. 253.496

De drempel(s) en parameter(s)

- Relevant lijkt de vraag welk deel van de offerteprijs als niet-verwaarloosbaar overblijft:
 - Drempel van 1% leidt ertoe dat 73% van de waarde gedekt is: RvS 14 september 2022, nr. 254.485
 - Normaal gesproken hanteert ATO het criterium dat alle posten een individueel aandeel van 1% moeten hebben, maar in casu werd dit percentage naar 0,25% bijgesteld. Reden: groot aantal posten + beperkt aantal posten met individueel aandeel groter dan 1%. Op die manier werd totale aandeel van de onderzochte posten gebracht op 74,6% van totaal: RvS 28 januari 2025, nr. 262.149

De drempel(s) en parameter(s)

- Niet doorslaggevend lijkt (of leek?) de vraag of de prijs voor de post de rangschikking van de offertes kan wijzigen (?)
 - RvS 21 december 2017, nr. 240.267
 - Let op: ouder arrest / 5%-drempel wordt aanvaard;
- Waar ligt de grens?
 - 6,7% ... RvS 28 september 2021, nr. 251.639
 - « *En effet, les parties ont indiqué à l'audience que ce poste représentait 6,70% des recettes totales générées par l'exécution du marché. Un tel pourcentage ne paraît pas répondre à la notion de poste d'une importance négligeable.* »

De drempel(s) en parameter(s)

- Niet aanvaardbaar:
 - Een verwaarloosbaar karakter toewijzen aan posten waar een afzonderlijk subgunningscriterium (prijscriterium) aan gelinkt is. Dat het prijsonderzoek en de weging van gunningscriteria een verschillend doel beogen en op een verschillende fase van de analyse van offertes betrekking heeft, verandert daar niets aan - RvS 14 augustus 2025, nr. 264.014
 - Als een inventaris maar twee posten telt en er een afzonderlijk subgunningscriterium prijs gekoppeld wordt aan beide posten, lijkt het niet mogelijk om te stellen dat één van die posten een verwaarloosbaar karakter heeft - RvS 20 augustus 2020, nr. 248.160

De drempel(s) en parameter(s)

- Als via mathematische parameters bepaalde posten worden aangeduid waarvoor nadere prijsverantwoording noodzakelijk lijkt, dan beschikt de aanbestedende overheid nog over de mogelijkheid om geen expliciete prijsverantwoording te vragen;
 - M.a.w. voordat het vermoeden van abnormaliteit is uitgesproken;
 - RvS 21 januari 2022, nr. 252.739
- Maar... Als om prijsverantwoording wordt gevraagd, en de verantwoording is ontroerekend, kan de aanbestedende overheid niet (of althans zeker niet zonder motivering) besluiten dat de prijscomponent verwaarloosbaar is ten opzichte van de totaliteit van de offerte;
 - RvS 10 maart 2020, nr. 247.276

De drempel(s) en parameter(s)

- Dat een aanbestedende overheid niet gehouden is tot het verantwoording vragen voor prijzen voor verwaarloosbare posten, impliceert niet dat het vragen van zo'n verantwoording niet toelaatbaar zou zijn;
 - RvS 26 juli 2019, nr. 245.243
 - In casu: 3 posten die een financieel geringe omvang hadden maar uitgedrukt waren in vermoedelijke hoeveelheden, naar waarde onder invloed van weeromstandigheden stonden en voor de uitvoering van de opdracht van essentieel belang waren (nl. inzet van mobiele pompen in opdracht voor onderhoud aan onbevaarbare waterlopen) – bij beoordeling van al dan niet verwaarloosbaar karakter van een post kan rekening worden gehouden met andere factoren dan enkel en alleen de beperkte financiële omvang van de post;

Nulprijzen

- Een offerte kan niet worden afgewezen op de enkele grond dat de voorgestelde prijs nul euro bedraagt;
- De offerte kan wel worden aangemerkt als abnormaal laag – en dus moet de inschrijver verzocht worden het bedrag in kwestie nader toe te lichten;
 - HvJ 10 september 2020, nr. C-367/19;
- Ook hier op te letten voor relatie tussen nulprijzen enerzijds en (sub)gunningscriteria anderzijds;
 - RvS 9 juli 2019, nr. 245.121; RvS 29 maart 2024, nr. 259.362 en RvS 16 juni 2025, nr. 263.600
 - *“Indien aldus de prijs van een bepaalde post een afzonderlijk gunningscriterium vormt, is het bijgevolg voor de vergelijkbaarheid van de offertes van belang dat alle prestaties die onder die post moeten worden geleverd, in de prijs voor die post worden opgenomen en niet worden verdeeld over andere posten. Er anders over oordelen zou manipulatie van de beoordeling van de gunningscriteria mogelijk te maken.”*

Clusteren van prijzen

- Clusteren van prijzen lijkt toegelaten onder voorwaarden:
 - Het bestek eist geen afzonderlijke prijs voor de betrokken posten;
 - De inschrijver kan concreet en onderbouwd verantwoorden waarom de prijs van de ene post verbonden is met de andere post;
 - De kost van de betrokken post is wel degelijk gedekt;
 - Uit het dossier moet blijken waarom de aanbestedende overheid in dit geval de prijs en clustering heeft aanvaard;
 - RvS 17 maart 2023, nr. 256.058
- Maar ook hier...
 - Als de prijs van een bepaalde post een afzonderlijk gunningscriterium vormt, dan is het voor de vergelijkbaarheid van de offertes belangrijk dat alle prestaties die onder die post moeten worden geleverd in de prijs van die post zijn opgenomen;
 - RvS 29 maart 2024, nr. 259.362

Geclusterde prijsverantwoording

- Zie de casus van RvS 9 januari 2020, nr. 246.598
 - Inschrijver doet prijsopgave voor elke post. Er worden geen wijzigingen aan gedaan, noch worden posten niet ingevuld;
 - Uit het prijs- en kostenonderzoek blijkt wel dat de inschrijver in zijn offerte en in de verantwoording drie posten heeft samengenomen;
 - De inschrijver onderbouwt die clusteringsmethode concreet en cijfermatig, met stukken;
 - Er wordt geen gevaar voor speculatie aangetoond;
 - Aanbesteder aanvaardt de clustering omdat de onderscheiden (maar dus samenhangende) posten betrekking hebben op eenzelfde onderdeel;

Aankondigen in het bestek

- Wet noch KB bevatten een criterium of berekeningswijze om de posten te selecteren waarop het prijzenonderzoek moet worden verricht. Er is ook geen plicht zo'n criterium of berekeningswijze in het bestek te vermelden.
 - RvS 23 april 2020, nr. 247.439; RvS 21 januari 2022, nr. 252.739 en RvS 2 mei 2024, nr. 259.685
- Het arrest TNS-Dimarso m.b.t. het bepalen of bekendmaken van de beoordelingsmethode is in deze weinig relevant.
 - *“De toe te passen selectie- en gunningscriteria kunnen inschrijvers ertoe brengen om hun offerte in de ene of de andere zin op te stellen; inschrijvers moeten daarentegen altijd een “correcte prijszetting (en dus geen abnormaal lage prijszetting) hanteren”, ongeacht de detectiemethode die bij het prijsonderzoek gevolgd zal worden.”*
 - RvS 2 mei 2024, nr. 259.685

Aankondigen in het bestek

- Uit arrest van HvJ blijkt ook dat het in bepaalde gevallen nuttig is een anomalie bij prijszetting op te sporen aan de hand van de afwijking van de betrokken inschrijving ten opzichte van de andere inschrijvers;
 - HvJ 15 september 2022, C-669/20
- Het is dus mogelijk dat de aanbesteder mathematische elementen in rekening neemt, waarvan de pertinentie pas blijkt na vergelijking van de prijzen;
 - RvS 2 mei 2024, nr. 259.685
- Let wel: de drempels dienen voorafgaandelijk aan het vragen van een prijsverantwoording zijn bepaald;
 - RvS 25 januari 2024, nr. 258.595

Aankondigen in het bestek

- De wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen is evenmin aan de orde
 - RvS 20 augustus 2019, nr. 245.312
 - *“Wat het aangevoerde gebrek aan transparantie betreft aangaande de gehanteerde parameters voor abnormale prijzen, valt op te merken dat het vaststellen van deze parameters in beginsel niet onderworpen is aan de formelemotiveringsplicht. De verzoekende partijen tonen niet aan dat de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 „betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen“, waarvan de schending wordt ingeroepen, vereisen dat de motieven die ten grondslag liggen aan dit vaststellen formeel worden opgenomen in de gunningsbeslissing.*

De motivering van dat alles

- Er bestaat geen wettelijke of reglementaire bepaling die een aanbestedende overheid verplicht om in de beslissing of het verslag bijzondere beschouwingen op te nemen omtrent het onderzoek naar abnormale prijzen en de opstart van de bevragingsprocedure bepaald in artikel 36 KB Plaatsing;
- De materiële motiveringsplicht vereist dat voor elke administratieve beslissing rechtens aanvaardbare motieven bestaan met een voldoende feitelijke grondslag en dat het werkelijk bestaande feiten betreft die door het bestuur met de nodige zorgvuldigheid zijn vastgesteld. Zo hiervan al niet overtuigend blijkt wordt gegeven in het besluit zelf vereist de mogelijkheid tot controle hierop dat die grondslag blijkt uit het administratief dossier;
 - RvS 26 juli 2019, nr. 245.243 en RvS 28 januari 2025, nr. 262.149

De motivering van dat alles

- Als de aanbestedende overheid bij het prijsonderzoek oordeelt dat er geen schijnbaar abnormale prijzen zijn, dan dient geen extensieve motivering in de gunningsbeslissing te worden opgenomen. Als uit het verslag blijkt dat prijs- en kostenonderzoek heeft plaatsgevonden, en de aanbestedende overheid geen intentie had om de gekozen offerte te weren wegens abnormale prijzen, dan volstaan de “in orde”.
 - RvS 23 mei 2019, nr. 244.584

De motivering van dat alles

- Als de aanbestedende overheid bij het prijsonderzoek oordeelt dat er geen schijnbaar abnormale prijzen zijn, dan dient geen extensieve motivering in de gunningsbeslissing te worden opgenomen. Als uit het verslag blijkt dat prijs- en kostenonderzoek heeft plaatsgevonden, en de aanbestedende overheid geen intentie had om de gekozen offerte te weren wegens abnormale prijzen, dan volstaan de “in orde”.
 - RvS 23 mei 2019, nr. 244.584
 - Maar... uit het administratief dossier dient te blijken dat de aanbestedende overheid een concreet onderzoek van de prijzen heeft verricht – dat ze de prijzen van elke offerte op zorgvuldige en gelijke wijze heeft geanalyseerd en nagekeken. De motieven op grond waarvan zij alsdan van oordeel is dat de aangeboden prijzen niet abnormaal zijn, dienen uit de stukken van het dossier te blijken zodat deze aan de voormelde toetsing door de Raad van State kunnen worden onderworpen.
 - RvS 28 mei 2020, nr. 247.663

De motivering van dat alles

- Uit het gunningsverslag moeten wel de redenen blijken waarom de aanbestedende overheid van oordeel is dat de prijzen abnormaal hoog / laag zijn;
- Uit gunningsverslag moet de methode blijken die heeft geleid tot selectie van de posten waarvoor prijsverantwoording werd gevraagd;
 - RvS 2 mei 2024, nr. 259.685

De motivering van dat alles

- En uit de gunningsbeslissing moet blijken of gecontroleerd werd dat de posten al dan niet als verwaarloosbaar moeten worden beschouwd.
 - RvS 7 februari 2018, nr. 240.679
 - « *La décision attaquée ne montre pas que le pouvoir adjudicateur a vérifié si les postes pour lesquels les prix s'avéraient anormaux dépassaient ou non le seuil permettant de les qualifier de "non négligeables". Au contraire, elle paraît soutenir dans sa note d'observations que toute anomalie affectant un poste de prix unitaire suffit à entacher l'offre d'irrégularité. La motivation de l'acte attaqué est insuffisante à cet égard.* »

De motivering van dat alles

- Artikel 36 §2 KB Plaatsing bepaalt niet welke informatie de aanbestedende overheid bij een vraag tot prijsverantwoording aan de inschrijver moet geven. De aanbestedende overheid mag zich beperken tot het vermelden van de posten waarvoor prijsverantwoording moet worden geboden;
 - RvS 14 september 2022, nr. 254.485

De motivering van dat alles

- Bij de beoordeling of een prijsverantwoording in alle redelijkheid kan aanvaard worden om het vermoeden van abnormale prijs te weerleggen, moet rekening gehouden worden met het belang van de betrokken posten in de totaalprijs;
 - Rvs 2 mei 2024, nr. 259.685
- Als prijsverantwoording voor een post wordt gevraagd, de inschrijver een aantal onderdelen verantwoordt, dan volstaat het voor de aanbesteder niet louter vast te stellen dat het resterende onderdeel verwaarloosbaar is;
 - RvS 10 maart 2020, nr. 247.276

CONTACT

Brussel:

Koloniënstraat 18-24, bus 6
B-1000 Brussel

Brugge:

Torhoutse Steenweg 437
B-8200 Brugge

E: info@tenderlaw.be

T: +32 (0)28 80 51 00
+32 (0)50 28 88 01

EBP bedankt u voor uw deelname
op de 18de editie van het National Tender Day

www.ebp.be - seminars@ebp.be

